با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

همه چیز
برای موفقیت
تو!

- دانلود رایگان آزمون های آزمایشی قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...
- دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس
- دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی (نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی
- دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی و شب امتحانی

کافیست هر فایلی که نیاز دارید را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام مطالعات اجتماعی هشتم
فصل هشتم

عنوان فصل: عصر مغول و تیموری

از صفحه‌ی ۹۳ تا صفحه‌ی ۱۰۶ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل عصر مغول و تیموری آمده است.

مباحث فصل: حملهٔ چنگیز و تیمور به ایران، پیروزی فرهنگ بر شمشیر

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

تهیه‌شده در ایران‌توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

۱ صفحه ۹۵ · فعالیت ۱ — علت هجوم مغولان ۴

۲ صفحه ۹۵ · فعالیت ۲ — کاربرگهٔ ۱۰: علت‌های حملهٔ مغولان ... ۴

۳ صفحه ۹۵ · فعالیت ۳ — استنباط از دو متن دربارهٔ حملهٔ مغول‌ها ... ۵

۴ صفحه ۹۵ · فعالیت ۴ — ولایت‌های مورد هجوم چنگیزخان ... ۵

۵ صفحه ۹۹ · فعالیت ۵ — رعایت حقوق دیگران در جنگ ... ۵

۶ صفحه ۱۰۳ · فعالیت ۱ — گنبد سلطانیه و مسجد جامع ورامین ... ۶

۷ صفحه ۱۰۵ · فعالیت ۲ — چرا «پیروزی فرهنگ بر شمشیر»؟ ... ۶

۸ صفحه ۱۰۵ · فعالیت ۳ — کاربرگهٔ ۱۱: آثار عصر ایلخانی و تیموری ... ۶

۹ صفحه ۱۰۵ · فعالیت ۴ — پابرجا ماندن ایران پس از هجوم‌ها ... ۷

۱۰ صفحه ۱۰۶ · به کار ببندیم ۱ — روزنامهٔ دیواری دربارهٔ یک اثر تاریخی ... ۸

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱ صفحه ۹۵ فعالیت ۱

۱ــ آیا به نظر شما علت هجوم مغولان به ایران فقط قتل اعضای کاروان تجاری آنها بود؟

خیر. قتل اعضای کاروان تجاری مغول به دستور حاکم یکی از شهرهای ایران تنها بهانهٔ چنگیزخان برای حمله بود، اما علت‌های اصلی دیگری هم داشت:

- افزایش جمعیت قبایل مغول و کمبود مراتع و فقر زندگی بیابان‌گردی که آنها را به غارت یکدیگر و همسایگان وامی‌داشت؛
- متحد و قدرتمند شدن مغولان زیر فرمان چنگیز و طمع آنها به ثروت سرزمین‌های آباد (پس از غارت پکن)؛
- ضعف حکومت خوارزمشاهیان، نبود تسلط آنها بر فرمانروایان محلی و به رسمیت نشناختن آنان از سوی خلیفهٔ عباسی؛
- ثروت و آبادانی شهرهای ایران و نبود اتحاد میان حاکمان آن.

۲ صفحه ۹۵ فعالیت ۲

۲ــ کاربرگهٔ شمارهٔ (۱۰) نمودار علت و معلول را در کلاس انجام دهید.

با مطالعهٔ دقیق بخش خوارزمشاهیان درس ۱۲ و مطالب درس ۱۴ و اطلاعاتی که از سایر منابع دارید، علت‌های حملهٔ مغول‌ها به کشور ایران را دسته‌بندی کنید و مختصراً بنویسید.

معلول: هجوم مغول‌ها به سرزمین ایران و اشغال و تخریب آن.

علت‌های مربوط به مبدأ (مغول‌ها و مغولستان)	علت‌های مربوط به مقصد (ایران و ایرانیان)
افزایش جمعیت قبایل مغول و کمبود مراتع	ضعیف بودن حکومت خوارزمشاهیان و تسلط نداشتن بر فرمانروایان محلی
آب و هوای سرد و خشک مغولستان و فقر زندگی کوچ‌نشینی و دامداری	نبود پشتیبانی خلیفهٔ عباسی که خوارزمشاهیان را به رسمیت نمی‌شناخت
متحد شدن قبایل مغول و تشکیل حکومتی نیرومند و ارتشی جنگجو به رهبری چنگیز	اختلاف و نبود اتحاد میان حاکمان و سرداران ایرانی
عادت به غارت و طمع به ثروت سرزمین‌های آباد (مانند پکن)	ثروت و آبادانی شهرها و کم‌توجهی به دفاع از آنها
بهانه‌ای مثل کشته‌شدن بازرگانان مغول در یکی از شهرهای ایران	ترس و فرار سلطان محمد خوارزمشاه که روحیهٔ سپاهیان و مردم را ضعیف کرد

۳ صفحه ۹۵ فعالیت ۳

۳ــ از متن‌های شمارهٔ (۱) و (۲) چه چیزی دربارهٔ حملهٔ مغول‌ها استنباط می‌کنید؟

(۱) عطاملک جوینی در «تاریخ جهانگشا»، هجوم مغولان به شهر بخارا را از زبان یکی از اهالی آن شهر چنین روایت می‌کند: «آمدند و کندند و سوختند و کشتند و بردند و رفتند.»

(۲) کمال‌الدین اصفهانی، شاعر ایرانی که به دست مغول‌ها کشته شد، حملهٔ مغولان به شهر اصفهان را چنین به نظم کشیده بود: «دی بر سر هر مرده دو صد شیون بود / امروز یکی نیست که بر صد بگرید»

از این دو متن برمی‌آید که حملهٔ مغول‌ها بسیار ویرانگر و بی‌رحمانه بود. آنان شهرها را می‌کندند و ویران می‌کردند، می‌سوزاندند، مردم را می‌کشتند، اموال را غارت می‌کردند و می‌رفتند. شمار کشته‌شدگان چنان زیاد بود که دیگر کسی باقی نمانده بود که بر کشته‌ها گریه کند؛ یعنی دیروز برای هر مرده دویست نفر شیون می‌کردند و امروز یک نفر هم نیست که برای صد کشته بگرید. این کشتار عمومی و نابودی شهرها آسیب بزرگی به مردم و فرهنگ ایران زد.

۴ صفحه ۹۵ فعالیت ۴

٤ــ به نقشه دقت کنید و بگویید کدام ولایات ایران مورد هجوم لشکریان چنگیزخان مغول قرار گرفتند.

با توجه به مسیرهای سپاه چنگیزخان روی نقشه، این ولایات و شهرهای ایران مورد هجوم قرار گرفتند:

- خراسان و شهرهای آن (مانند نیشابور و هرات) و ماوراءالنهر و خوارزم در شمال‌شرق؛
- مناطق شمالی و مرکزی ایران از جمله طبرستان (کنار دریای خزر) و ری؛
- آذربایجان و شهرهای آن مانند مراغه، تبریز، مرند، اردبیل و نخجوان؛
- مناطق غرب و مرکز مانند همدان، کرمانشاه و اصفهان.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۵ صفحه ۹۹ فعالیت ۵

۵ــ به نظر شما آیا انسان‌ها در هنگام جنگ نیز باید حقوق دیگران را رعایت کنند؟ چگونه؟ آیا آنها اجازه دارند به غیرنظامیان و آثار فرهنگی و بناهای تاریخی یک کشور صدمه بزنند؟ گفت‌وگو کنید.

بله، انسان‌ها در جنگ نیز باید حقوق دیگران را رعایت کنند. جنگ نباید بهانه‌ای برای ظلم و نابودی بی‌دلیل باشد. رعایت حقوق در جنگ به این صورت است:

- به غیرنظامیان (زنان، کودکان، پیرمردان و مردم عادی) آسیب نزنند و آنها را نکشند و غارت نکنند؛

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

- با اسیران و مجروحان به‌خوبی رفتار شود و بیمارستان‌ها، مدرسه‌ها، مسجدها و مراکز امدادی هدف حمله قرار نگیرند؛
- آثار فرهنگی، کتابخانه‌ها و بناهای تاریخی را که میراث همهٔ انسان‌هاست ویران نکنند؛
- به قراردادها و قوانین بین‌المللی و دستورهای دین پایبند باشند.

پس هیچ‌کس اجازه ندارد به غیرنظامیان و آثار فرهنگی و بناهای تاریخی صدمه بزند. در حملهٔ چنگیز و تیمور که مردم کشته و کتابخانه‌ها و مدرسه‌ها ویران شد، این حقوق نادیده گرفته شد و ایران آسیب فراوان دید.

۶ صفحه ۱۰۳ فعالیت ۱

۱ــ به تصویر گنبد سلطانیه و مسجد جامع ورامین دقت کنید. شباهت‌های آنها چیست؟ از کدام فنون معماری و هنرها، به منظور ساختن و زیباسازی آنها استفاده شده است؟

شباهت‌ها: هر دو بنا مربوط به دورهٔ ایلخانان هستند؛ هر دو گنبدهای بزرگ و بلند و ایوان‌های مرتفع دارند، با آجر و کاشی ساخته شده‌اند و در تزیین آنها از گچ‌بری و کاشی‌کاری استفاده شده است. این بناها از نظر عظمت و بلندی گنبدها و ایوان‌ها کم‌نظیرند.

فنون و هنرها: فن ساخت گنبد و ایوان و برج (معماری)، آجرکاری، گچ‌بری، کاشی‌کاری (تزیین با کاشی‌های رنگی به‌ویژه فیروزه‌ای) و خوشنویسی (کتیبه‌ها). این‌ها حکایت از ذوق و نبوغ معماران ایرانی دارد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۷ صفحه ۱۰۵ فعالیت ۲

۲ــ چرا عنوان این درس پیروزی فرهنگ بر شمشیر انتخاب شده است؟ توضیح دهید.

چون مغولان با شمشیر و زور بر ایران چیره شدند و شهرها را ویران کردند، اما فرهنگ و تمدن ایرانی ـ اسلامی در برابر آنها شکست نخورد، بلکه بر آنها غلبه کرد. بزرگان و دانشمندان ایرانی مانند خواجه نصیرالدین توسی، خواجه رشیدالدین فضل‌الله و برادران جوینی به مغول‌ها نزدیک شدند، از خونریزی کاستند و راه و رسم کشورداری و فرهنگ ایرانی ـ اسلامی را به آنان آموختند. در نتیجه ایلخانان مسلمان شدند و به جای ویران‌کردن، به آبادانی شهرها، ساختن بناهای بزرگ (مثل گنبد سلطانیه)، رصدخانه و مدرسه و حمایت از علم و ادب پرداختند. جانشینان تیمور نیز به هنر و ادب فارسی خدمت کردند. پس در نهایت فرهنگ بر شمشیر پیروز شد.

۸ صفحه ۱۰۵ فعالیت ۳

۳ــ کاربرگهٔ شمارهٔ (۱۱) بررسی آثار عصر ایلخانی و تیموری را انجام دهید.

هنرمندان و معماران ایرانی در دوران حکومت‌های ایلخانی و تیموریان آثار ارزشمندی در رشته‌های گوناگون خلق کردند. به آثار زیر خوب دقت کنید و بگویید هر اثر نشانگر کدام هنر و یا معماری است.

اثر	هنر یا معماری
محراب مسجد جامع بسطام که با گچ تزیین شده است	گچ‌بری
سردر اصلی مسجد جامع یزد که در دورهٔ تیموری ساخته و با کاشی تزیین شده است	کاشی‌کاری
صفحه‌ای از شاهنامهٔ بایسنقری که توسط بایسنقر، شاهزادهٔ هنرمند و هنردوست تیموری به وجود آمد	نگارگری (نقاشی)
ظرف سفالی لعابی و نقش‌دار متعلق به قرن ۸ ق	سفالگری
پارچ شیشه‌ای متعلق به قرن ۸ ق	شیشه‌گری
کاسهٔ برنجی متعلق به قرن ۸ ق که نقره‌کوبی و حکاکی شده است	فلزکاری
بشقاب سفالی متعلق به قرن ۹ ق، منقش و دارای لعاب فیروزه‌ای براق	سفالگری
صفحه‌ای از نسخهٔ خطی قرآن متعلق به قرن ۹ ق، طلاکوبی شده و با آبرنگ مات، حاشیه‌های آن نقاشی شده است	تذهیب (کتاب‌آرایی)

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۹ صفحه ۱۰۵ **فعالیت ۴**

٤ــ چرا کشور ایران با وجود آن همه هجوم‌های وحشیانهٔ مغول‌ها و تیموریان پابرجا ماند؟

چون فرهنگ و تمدن ایرانی ـ اسلامی ریشه‌های عمیق و محکمی داشت و مردم ایران به اسلام و زبان و فرهنگ خود پایبند ماندند. بزرگان و دانشمندان ایرانی با تدبیر خود مغولان را با فرهنگ ایرانی آشنا کردند و آنان را از ویرانگری بازداشتند؛ ایلخانان مسلمان شدند و خود به بازسازی ویرانی‌ها پرداختند. وزیران ایرانی مثل رشیدالدین و جوینی در امور اداری و آبادانی نقش مهمی داشتند و مردم نیز با تلاش و پایداری شهرها را دوباره ساختند. آثار علمی، ادبی و هنری فراوانی مانند آثار سعدی، مولوی و حافظ پدید آمد. به این ترتیب ایران ایستاد و فرهنگ آن بر شمشیر مهاجمان غلبه کرد.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.
irantooshe.ir

۱۰ صفحه ۱۰۶ به کار ببندیم ۱

یکی از فعالیت‌های زیر را انتخاب کنید و انجام دهید.

۱ــ به‌طور گروهی دربارهٔ یکی از آثار هنری، معماری، ادبی و... که در این فصل به آن اشاره شد (برای مثال مسجد گوهرشاد، گنبد سلطانیه، رصدخانهٔ سمرقند و...) تحقیق کنید و سپس اطلاعات و تصاویر مربوط به آن را به‌صورت روزنامهٔ دیواری نمایش دهید.

پاسخ نمونه برای روزنامهٔ دیواری (هر گروه می‌تواند اثر دیگری انتخاب کند):

مسجد گوهرشاد (مشهد): این مسجد را گوهرشاد، همسر شاهرخ تیموری، که زنی نیکوکار و علاقه‌مند به عمران و آبادی بود، در کنار حرم امام رضا (ع) در مشهد ساخت. شاهرخ پسر تیمور بود که برخلاف پدر به جنگ و خونریزی ادامه نداد و به هنر و ادب توجه داشت و هرات را پایتخت کرد. مسجد گوهرشاد ایوان‌های بلند، گنبد بزرگ و کاشی‌کاری بسیار زیبا دارد و نمونه‌ای از معماری دورهٔ تیموری و ذوق و هنر معماران ایرانی است. گوهرشاد بناهای دیگری هم در هرات و مشهد ساخت.

(فعالیت ۲ این بخش، نقاشی‌کردن یکی از بناهای تاریخی دورهٔ ایلخانی یا تیموری است که عملی و اختیاری است.)

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir